

asthmate spasmodico laborantibus idem apparet toties: qui dum in ipso quasi mortis limine versari videntur, soluto spasmo, reviviscunt; & centenos sæpe tales paroxysmos patiuntur, semper inde emergentes, nisi toties repetito malo polyposæ concrectiones, vel morbosæ dilatationes vasorum circa cor, aut cordis ipsius, factæ fuerint, unde sæpe subitanea mors sequitur. Multum huc facit, quod in hysteriis & hypochondriacis, quibus spasmodicæ illæ anxietates adeo familiares sunt, minus in concrectionem pronus sit sanguis, adeoque non tantum periculum sit polyposæ concrectionis & reliquorum morborum, quæ inde sequuntur.

Verum in anxietate inflammatoria sanguis immeabilis hæret circa arteriarum extrema, atque sanguis ex corde pulsus in hæc obstacula, liquidissima exprimit, condensat reliqua, unde omni momento augetur causa mali, & brevi mors sequetur, nisi subito solvi possit obstruens illud inflammatorium, quod sæpe fieri nequit.

Cur inquis, jactatio &c. Pessimorum horum symptomatum congeriem, uti optime notavit *Duvernoy* (b), videtur *Hippocrates* *ἐναπόνη* vocabulo expressisse, atque ubique damnasse, tanquam lethale in morbis signum; quando nempe ægri difficillime morbum ferunt, omnis figuræ, situs & loci impatientes. Et contra omnia bona sperari iussit, si ægri morbum facile ferrent. Imo & vulgus constanti observatione pro pessimo omnino in morbis habet, quando absque causa ægri lectum mutare volunt, aliove in loco decumbere; dumque inquietæ corpo-

§. 634. **I**nde etiam patet, quam varia requiratur medela ad savitiam hujus mali leniendam; quæ tamen omnis cognoscitur, & applicatur, cognita prius indole ipsius symptomatis. Ubi ergo advertitur affectio spasmodica causa esse, hæc tollitur leniendo acre irritans (603. 604. 605.); id expellendo per vomitoria, purgantia, sudorifera, diuretica, absterfiva; diluendo aquosis calidis; sedando animi affectum; laxando fibras, vasa, viscera (35. 36. 54. 54.); compescendo vim liquidi nervosi per anodyna, & narcotica. Si ab inflammatorio viscido, id solvendo, diluendo, ejusque vasa laxando, impetum denique liquidi vitalis refranando; huc maxime faciunt potus largus, calidus, aquæ mulsæ farinosæ nitrosæ subacidæ levissime aromaticæ; fofus, cataplasma, epithema, emplastra applicata locis affectis, quæ fiant ex diluentibus, laxantibus, emollientibus, anodynis; clymatibus sæpe, parva copia simul injectis, diu, si fieri queat, retentis, quæ facta sint ex iisdem; vapore aquæ calidæ, emollientibus mistæ, per nares, osque, in pulmones assidue ducto.

Nihil magis damnosum fuit arti Medicæ, quam generalia illa morborum nomina, quæ minus attentos in pessimos errores quandoque deduxerunt. Si enim, audito anxietatis nomine, quis statim de remedio cogitet, antequam sedulo anxietatis causam in corpore præsentem investigaverit, casu tantum proderit, licet decantatissima etiam remedia exhiberit, & sæpissime nocebit ægris; cum penitus diversam medelam requirat idem morbus, prout a varia causa ortum duxit. Summa stimulantia; ut spiritus cornu cervi, salis ammoniaci, succini tinctura &c. in hysteriis feminis sæpe profunt illico, dum ab inordinato spirituum motu spasmodica anxietas adest: verum eadem hæc data, dum inflammatoria densitate sanguinis per pulmonaris arteriæ aut aortæ fines liber transitus impeditur, vera vena sunt, & malum augent immaniter. Contra vero valida sanguinis missio in anxietate inflammato-

ris agitatione situm omni momento fere mutant tales ægri, imminet jam mortem agitare miseros apta satis phrasi dicitur. Anxietas enim illa & continua corporis jactatio, cum suspiriis & anhelatione, notat, sanguinem amplius ex corde dextro per pulmonem pelli non posse, adeoque suffocationem & mortem brevi instare; sive hoc fiat, sanguine inflammatoria densitate immeabili pulmonalis arteriæ extrema obstruente, sive in morbis suppuratoriis, phthisi, empyemate &c. consumtus pulmo fuerit, vel sic fractæ morbi vi & diuturnitate vires vitales, ut movendo sanguini per arteriarum angustias non sufficiant amplius. Pervigilium vero tunc adeste simul facile patet, quia summa anxietas omnem somnum impedit.

Notandum tamen, solam illam inquietam corporis agitationem non semper adeo funestam esse, nisi simul in morbis accesserit anhelatio, & suspiria illa, quæ impeditum sanguinis transitum ex corde dextro per pulmones designant. Criticam enim perturbationem sæpe comitatur hæc jactatio & anxietas, sed absque signis infarcti adeo pulmonis. Sic anxietatem cum pervigilio inter signa futurarum parotidum numerat *Hippocrates* (i). Inter signa futura hæmorrhagiæ recenset anxietatem subitanam cum pervigiliis (k). Anxiis, lumbis dolentibus alvos humectari dixit alibi (l). Jactationes vero illas corporis, quæ cum frigore sunt, pessimam merito dixit *Hippocrates* (m), quia tunc actiones pessime se habere indicatur.

ria summum remedium est; hysteriis vero mulieribus, nisi simul plethoricæ fuerint, magna sanguinis jactura, & uti & alia quævis valida evacuatio, summopere nocent. Unde patet, prius ex signis, præcedentibus paragraphis enumeratis, cognosci debere indolem hujus symptomatis, antequam cum fructu medela adhiberi possit. Cum ergo præcipua distinctio sit inter causam anxietatis inflammatoriam, & spasmodicam dictam, duplex præcipue cura requiritur. Illa enim diversitas, quæ a loco affecto pendet, non tantum discrimen facit, nisi quod parti affectæ topica medela adhibeatur: sive enim immeabilis sanguis circa arteriarum fines, sive circa venæ portarum extrema, hærens anxietatem fecerit, eadem indicatio jubet solvere hoc impæctum, & expedire vias: verum vapores aquosi calidi, inspirando hausti, directe in pulmonem veniunt, & vasa laxando, diluendo &c. pulchre profunt,

(b) In Coacis Hippoc. pag. 3. & 4.

(i) Protrhet. Lib. I. Charter. Tom. VIII. pag. 807. 803. & in Coacis Prænot. Num. 561. ibidem pag. 885.

(k) Coac. Prænot. Num. 117. ibidem pag. 888.

(l) Coac. Prænot. Num. 568. ibidem pag. 885.

(m) Coac. Prænot. Num. 2. ibidem pag. 853.

sunt, uti statim dicitur: ubi vero in hepate hæret malum, fomenta hypochondriis applicata, clysmata similia injecta &c. merito laudantur.

Ubi ergo advertitur affectio spasmodica causa esse &c. Quam maxime notandum hic est, aliquando causam spasmodicam anxietatis a sola mutata cogitatione pendere, adeoque nihil corporei habere; uti dum hysterica mulier sola recordatione passæ olim contumeliæ in Paroxysmum delabitur: quandoque autem aliquid applicatur nervis, per varia loca corporis dispersis, quod aptum est turbare totum sæpe genus nervosum, & viros spasmos, & intolerabilem aliquando anxietatem producere. Sic Moschi, Ambræ griseæ, aut Zibethi fragrantia, solos olfactus nervos afficiens, hystericos paroxysmos toties excitat: imo docet *Historia Medica*, nervos in locis etiam distantissimis corporis positis, dum afficiuntur, totum sensorium commune, & omnes functiones inde pendentes turbare posse. Omnium tamen frequentissime miri illi effectus observantur, dum nervi per ventriculorum & intestina dispersi irritantur ab acerbis, vel a fordibus hic collectis, vermibus reptantibus &c. afficiuntur: blanda enim & iners pituita in ventriculo fluctuans molestant anxietatem producere valet, quæ, excussa per vomitum hac saburra, illico tollitur: idem ab alimentis difficiliter digerendis in debilibus hominibus toties observatur. Omnium frequentissime in febribus talis anxietas oritur, dum acrior bilis, vel ante febrim talis præexistens, vel per febrim sic mutata, in ventriculo vel intestinis fluctuat: molestant anxietatem, & irrequietam corporis agitationem, in me ipso tali morbo laborante, & in aliis plurimis, observavi, quæ leni vomitorio dato curabatur feliciter.

Ubi ergo in febribus, absque læsione respirationis, vel signis inflammatoriæ densitatis sanguinis, anxietas adest, de hac re semper cogitandum est, & inquirendum sedulo, an aliquid acre vel molestant, in ventriculo vel intestinis hærens, anxietatis causa sit. Quomodo autem acria irritantia leniri possint, paragraphis in textu citatis dictum fuit. Omnium tamen citissima medela sit, si acre vel molestant illud, nervos ventriculi & intestinorum irritando spasmodicam anxietatem faciens, expellatur de corpore. Si in ventriculo illud hæreat, vomitorio commodissime tollitur; si vero in intestinis fuerit, purgante medicamento per alvum educitur. Leniora tamen hic imprimis conveniunt, quæ ad hunc numerum in *Materia Medica* habentur, ne nimio tumultu excitato febrim augeant. Neque sæpe magna moles noxiorum humorum in his locis hæret, quæ omnia hæc mala producit: fatetur enim *Sydenhamus* (n), se sæpe miratum fuisse, dum examinaret illa, quæ vomitu ægri rejecerant, & videret materiam expulsam neque mole valde spectabilem, nec pravus qualitibus insignem fuisse: tamen hoc factu sedabantur nausea, anxietas, jactatio, suspiria luctuosa, & alia molesta in his febribus symptomata; & quod reliquum erat morbi, facile tolerabatur, ubi vero metuebat, ne vasa, copiosos sanguine distenta, in cerebro vel pulmonibus rumperentur inter vomendi conatus, sanguinis missionem præmittetbat; & finita operatione emetici vel cathartici medicamenti, excitatas turbas paragonico remedio dato sopiebat: sicque invenit tutissime in febribus hoc symptoma tolli posse. In infantibus, dum lactis coagulati massæ in ventriculo

hærent, quæ nec sursum nec deorsum expelli possunt ob nimiam molem: anxietas ab hac causa observatur, quam irrequieta corporis agitatione testantur mielli, & sæpe inde convulsi pereunt. Datur tunc sapo Venetus, cum vitello ovi tritus & solutus, ut dividantur & attenuentur hæc concreta, & dein leni vomitorio vel purgante expelli possint.

Accidit aliquando, ut illud irritans, anxietatis causa, his viis exire renuat, sed longe subtilioris indolis per sudores excitatos diffletur de corpore. Observavit hoc *Sydenhamus* (o) in febre pestilentiali, atque ingenue commissum errorem fatetur. Nobilem enim foeminam curabat febre ardente, cum vomitu, anxietate, & reliquis symptomatibus modo enumeratis laborantem; præmissa venæ sectione emeticum dedit, quod in aliis febribus adeo profuerat, sed in cassum; nam alvi profluvium succedebat, quod semper emetico dato præcaveri in aliis febribus noverat: ac postea anomala penitus symptomata sequebantur, atque ægra circa diem decimum quartum morbi periit. Abstulit postea in similibus febribus hæc methodo, & præmissa moderata venæ sectione, sudoriferis remediis morbum aggrediebatur, & felicissimo cum successu: modo sudores excitati per viginti quatuor horas absque ulla interruptione profluere, potu tenui calido leviter aromatico continuo exhibito: ultimis enim horis sudor magis copiosus cum summo levamine prodibat: Quod si molestus vomitus impediret, quo minus sudoriferum remedium propinari possit, solo tegumentorum pondere sudorem excitare moliebatur; atque simulac sudor permanere incipiebat, statim vomitus sedabatur, cum materia morbificæ rarii versus ambitum corporis sese exporrigerent. Sic discimus, variis aliquando modis tentari debere expulsionem acris illius irritantis, quod anxietatem in febribus facit. Facile autem patet, in febribus calidiora illa sudorifera vitanda esse, ne nimis augeatur febrilis motus; vel si similia dentur, tenui liquido potato diluenda esse, uti & *Sydenhamus* fecit. Formula decocti talis sudoriferi ad hunc numerum in *Materia Medica* habetur; atque ad hanc normam plures alia similes concinnari possent: in quibus omnibus requiritur, ut simul diluant humores, & vias laxent, unde ex aquosis cum lenibus aromatibus optime parantur. Acetum sex vel octo partibus aquæ dilutum addito saccharo vel melle ad saporis gratiam calide potatum, optime sudores movet; simul sanguinem diluit, & omni putredini efficacissime resistit. Omnia autem hæc & per diuresim agunt, si alio regimine adhibeantur: si enim, testo stragulis corpore ægri, hæc propinentur, plerumque sudores movent; si vero frigidiusculo aeri æger exponatur, eadem assumpta per urinæ vias potius agent: simul etiam diluendo & abstergendo hæc remedia professe posse, facile patet.

Sedando animi affectum. Summas ab animi affectibus validioribus anxietates nasci posse, noverunt omnes, imprimis a trititia & metu. Si æger ergo febre decumbens, facile mobilis sit, & aliquid contigerit, a quo animi affectus moti fuerunt, anxietas inde nata non pendet a febre, vel vitio humorum minus meabilium, sed a turbato genere nervoso per hos animi motus; qui ergo sedari debent. Quomodo autem, & per quæ remedia hoc fieri poterit, in *Commentariis* §. 104. explicatum fuit.

(n) Sect. I. cap. 4. pag. 65.

(o) Sect. 2. cap. 2. pag. 153.

Laxando fibras, vasa viscera. Nimia enim & spasmodica contractio fibrarum, vasorumque & viscerum, quæ ex his componuntur, impedit liberum humorum transitum per vasa: si ergo laxari possit illud, quod nimis contractum est, tollitur malum. Verum quidem est, non adeo hic peccare nimiam rigiditatem partium solidarum, sed potius morbosam earundem contractionem per aëria applicata, vel inordinatos spirituum in fibras motrices influxus: adeoque videtur tantum hic convenire illa, quæ acrimoniam irritantem tollunt, vel leniunt, aut inordinatos spirituum motus compefcunt. Notum tamen est naturalem vasorum contractionem sic posse minui per laxantia applicata, ut transmittant longe crassiores humores, quam in sanitate solebant, adeoque eadem hæc poterunt minvere morbosam hæc & spasmodicam contractionem. Ideo veteres Medici ad tetanum curandum humidis & pinguibus fomentis utebantur, unguentis mollissimis partes perfricabant; imò sic affectos toto corpore balneis similibus immergebant, uti alia occasione in Commentariis §. 234. 3. dictum fuit. Quomodo autem laxari possint fibræ, vasa & viscera, paragraphis in textu citatis explicatum fuit.

Compefcendo vim liquidi nervos per anodyna & narcotica. Quantum usum hæc habeant, ad sedandas illas turbas, quæ ab animi affectibus excitatae fuerunt, in Commentariis §. 104. dictum fuit. Videri possunt & illa, quæ in Commentariis §. 202. & 229. 2. de illorum usu & efficacia habentur. In omnibus enim illis casibus, ubi spasmodicæ affectiones adsunt, summum remedium dant anodyna & narcotica. Ubi ergo anxietas est, absque signis inflammationis, tuto ad hæc confugere licet. Quantum autem boni ab horum usu prudenti in morbis, ad anxietatem & alia pessima symptomata tollenda, sperari possit, docuit *Sydenhamus*; qui intolerabilem anxietatem in febre putrida variolosa nullo modo compefcere posse observavit, nisi narcoticis, & quidem sæpe repetitis, si urgeret hoc symptoma: imò monuit, plurimos hoc morbo periisse, quia his auxiliis destituti fuerant. Dum enim ichor variolosus, in sanguinem resorptus, turbat omnia, & validissimam febrem incendit, tam violentum observavit nasci spirituum orgasmum in his ægris, ut, nisi his auxiliis compefceretur, brevi mors sequeretur. Unde & narcoticum remedium in pessima variolarum specie non tantum octava quaque hora propinandum iussit, verum etiam voluit, ut semper præsto esset nova ejus dosis, si forte recrudescens ægrotudo & anxietas illius usum poscerent. De his autem in variolarum historia pluribus dicendum erit.

Si ab inflammatione viscido &c. Hæc est periculossima anxietas, & imprimis si inflammatorium illud viscidum circa pulmonalis arteriæ fines hæserit; uti enim dictum fuit ad §. 631. licet primo circa aortæ fines tales obstaculum fuerit, quod sanguinis e corde sinistro egressum impedit, brevi debet & pulmo in suis vasibus obstrui, & simile obstaculum cordi dextero fieri, quo illud impeditur sanguinem per pulmonem transmittere. Si vero circa venarum extrema in hepate simile malum hæserit, majores adhuc inducias fert, licet & inde pessima mala nasci possint. Curatio in utroque postulat, ut illud inflammatorium viscidum solvatur & diluatur, & vasa laxentur, ut facilius transmittere possint illud, quod impactum hæret: omnium citissime cura

perficitur, si utrumque simul obtineri possit. Quomodo autem, & per quæ remedia hæc fieri poterunt, & in historia inflammationis, & in febrium cura generali ad §. 612. 613. 614. 615. dictum fuit. Interim tamen summum discrimen, quod sæpe hic obtinet, postulat ut efficacissima quævis simul & semel adhibeantur. Quam maxime autem conducet, ut impetus vitalis liquidi sic refrænetur, ut sanguis non urgeat valida vi loca obstructa, quia sic liquidissima pars tantum transprimitur, reliquum tantopius inspissatur, & in majores vasorum angustias pellitur, adeoque periculosum adeo malum omnimomento pejus redditur. Larga hinc missio sanguinis prodest, nisi extrema jam frigida, & debilis & inordinatus pulsus docuerint, pauculum tantum adhuc meabilis sanguinis per vasa circumduci: tunc enim, hoc per venæ sectionem educto, sæpe mors acceleraretur. Ad hunc scopum etiam faciunt artuum ligaturæ, ut pro aliquo tempore, venis compressis, sanguis hic detineatur, ne ad cor delatus majores angustias faciat. Simul omni modo diluens vehiculum sanguini admisceri debet, potando decocta farinosa cum melle, fructibus horæis maturis, additis levissimis aromatibus, ne tam larga diluentium copia debile jam corpus langueat nimis: imprimis hic conveniunt amara illa lactescentia frigida, de quibus in Commentariis §. 614. dictum fuit. Additur his nitrum, cujus summa efficacia in resolvendo inflammatorio viscido adeo nota est. Simul & per fomenta, balnea, epithemata &c. venis bibulis cutis externæ similia applicentur, & imprimis circa loca affecta, ut omni modo possibili diluentia & attenuantia, venis recepta, ad locum affectum perveniant: hæc enim spes est, ut illa delata ad cor, & inde versus loca obstructa, cum tenuissima sint, adhuc transire possint, & simul, dum transeunt, actione vasorum trita & conquassata cum viscido inflammatorio in vasorum angustias hærente, partem illius solvant, sicque vias sanguini, ex corde pulso, expediant. Eundem usum habent clysmata ex similibus parata, quæ sæpe debent injici, sed parca copia simul; quia si major copia liquidi per anum incipiat, brevi orietur tenesmus deponendi alvum, & expelletur iterum, quod injectum fuerat. Indicatio autem hic jubet, ut diu retenta feculis venarum in cava intestinorum hiantium resorbentur, sicque sanguini misceantur, unde si alvum post clysmata injectum statim deposuerit æger, illico alterum simile applicandum erit: atque in his omnibus acriter pergendum est, donec anceps hoc levare incipiat malum. Pulcherrimum præterea usum habent clysmata, ubi in angustias venarum portarum viscidum inflammatorium hæret; quia, venis intestinorum in venam portarum directe se exonerantibus recepta, statim ad locum affectum, vix mutata, perveniunt. Monendum præterea videtur, ne si circa pulmonem anxietatis causa hæreat, talia præscribantur remedia, quorum operosa præparatio sæpe horas requirit. Simplex hordei decoctum, cum oxymelle, nitro, rob sambuci, ribesiorum & similibus, quæ semper in officinis præsto sunt, urgenti hic indicationi satisfaciunt; & ex similibus clysmata parari poterunt: periculosum enim tale malum subitam medelam poscit, atque interim simplicibus his, efficacissimis tamen, remediis uti possumus, dum præparantur magis operosa, si & illa requiri videantur. *Hippocrates* (p) in febribus illis cum statione continua corporis, quas *nuptis a'oddes* voca-

vocavit, & in quibus hypochondria contenduntur, & decumbentes in eodem situ manere nequeunt, & extrema omnia perfrigerantur, maxima quidem diligentia & custodia opus esse monuit, sed simul iussit, uti nihil aliud quam oxymel aquosum fumerent; interimque in loco obscuro decumberent in stratis quam mollissimis reclinati & longo tempore eundem decubitus perferrent, & quam minime se jactarent (motu enim corporis sanguinis venosi motus versus cor acceleraretur, adeoque augetur anxietas): simul voluit, lini semen aqua & oleo colatum calidum hypochondriis applicandum esse. Unde patet, *Hippocratem* gravissimo huic malo simplicem satis medelam adhibuisse. Si autem omnia hæc animose applicata minime profuerint, nihil aliud superesse videtur; tuncque brevi mors his angustias finem imponet, si nempe in pulmone hæserit malum; in hepate enim non adeo cito lethale est. Pretiosissima enim illa remedia ex Porcino lapide, Bezoar &c. nihil hic efficere valent, quamvis adeo laudentur a multis: interim tamen, ne aliquid negligi videatur apud divites, similia dari poterunt, modo his non confidat quis, & alia efficaciora longe remedia negligat.

Ubi vero in pulmone hærens viscidum inflammatorium anxietatis causa est, summum usum habet vapor aquæ calidæ, inspirando directe in pulmonem attractus: addantur & emollientes herbe quandoque, quamvis tamen præcipua efficacia a vapore aquæ expectanda sit; virtus enim emollientium herbarum in decocto vel infuso manet, neque tam volatilis esse videtur, ut una cum vapore assurgere possit. Sæpe tamen similia adduntur, ne nimia remedia simplicitas contentum pariat. Vapor aquæ calidæ, quo nihil magis laxat & emollit, sic dire-

cte pulmone applicatur, vasa infarcta & obstructa laxantur, & impactus vasorum angustias sanguis diluitur. Admodum enim verosimile videtur, partem vaporis aquosi applicati non tantum absorberi venis bibulis, verum etiam arteriosas fistulas minimas, tenuissimum rorem in pulmone cava aëria exhalantes, ingredi. Uti enim alia occasione monitum fuit (vide Commentaria §. 398. 3.) illa arteriæ pars, quæ pone locum obstructum hæret, vacua est, adeoque & omnes rami talis arteriæ, qui ultra obstructionis locum ex illa prodeunt, vacui erunt; hinc poterit vapor aquæ ingredi illos ramulos, qui in superficie aëream pulmonis hiant, hac vi, qua minima fistula cava contigua liquida trahunt. Dum ergo diluens & laxans remedium sic externa applicatione ad locum affectum pertingit, & interne similia sumta circulationis lege huc deducuntur, ab utraque parte moleculæ obstruentes alluuntur, & totum fit, quod ab arte hæcenus cognita expectari poterit. Noverat *Celoberimus Boerhaavius* in hac urbe hominem, qui felici successu in anginis & peripneumonias curandis admodum celebrabatur: adhibebat autem vaporem calidum per infundibulum ore attrahendum. Quamvis autem revelare noluerit, quibus uteretur remediis, hoc saltem noscebatur, quod infusum herbarum quarundam in aqua factum, addita aliqua acetii quantitate, adhiberet. Præcipuas tamen curationes in anginis sanandis perfecit, dum maturus abscessus circa fauces emolliuit hoc vapore citius rumpere; ad quam rem multum faciebat concussio harum partium per tussim ab acetii vapore excitatam. Cum autem in hac anxietatis specie tussis non conducit, solus aquæ calidæ vapor magis proderit.

§. 635. **S**I vero usquam, hic profecto mali atrocitas citam, tutamque medellam efflagitat.

Ubi enim in febre, imprimis acuta continua, anxietas adest, & signa docuerunt, arteriarum extremis obstructis egressum sanguinis ex corde impediri, mors instat, nisi subito tolli, vel saltem multum minui, possint hæc impedimenta. Nunquam ergo Medicus recedere ab ægro tali debet, nisi de periculo summo præmonuerit amicos, & omnia illa adhibuerit, a quibus aliquid boni expectari poterit. Quamvis autem majores inducias ferat simile malum, si circa venarum portarum extrema in hepate hæ-

serit, tamen neque & hoc perfunctorie tractandum est, cum pessima & inde mala fieri possint, & molestissimus ille summæ anxietatis sensus subitam medelam poscat. Quam imò & in spasmodica anxietate, quamvis omnium minime periculosa, idem verum est: si enim hæc circa pulmonis vasa hæserit, polyposæ concreciones, aneurysmaticæ vel varicosæ dilatationes vasorum circa cor, imò & cordis ipsius metuenda sunt, si diu duraverit tale malum.

SITIS FEBRILIS.

§. 636. **S**itis siccitatem, liquorum immeabilitatem, acrimoniam falsam, alcalinam, biliosam oleosam, putrida excrementa via primæ, pro causa sua habet.

Dum liquidi validus appetitus adest, sitire dicitur homo, quem sensum omnes noverunt, cujuscumque distinctam ideam verbis describere nemo potest; interim tamen nullus dubitat, quemvis alium sitientem habere similem perceptionem, ac in se ipso experitur, dum sitit. Semper tamen sitis frigidum potius quam calidum potum postulat, & plerumque subacidulum. Hinc dum æstivis sub fervoribus, vel febris æstu, sitiunt homines, acidulum lactis serum, citri succum, & similia avidissime expetunt; amara, dulcia, spirituosæ &c. fastidiunt. Verum uti fames nascitur, dum per vitæ & sanita-

tis actiones perditorum de fluidis & solidis restauratio requiritur, & hoc sensu monetur homo, ut alimenta assumat; sic & sitis salutari necessitate impellit homines, ut sumant liquida aquosa, quæ defectum suppleant: vel illa, quæ in machinæ nostræ destructionem tenderent, corrigant diluendo, aut diluta expellant per solitas vias de corpore. Hinc Adorandus Creator fami & siti molestum sensum copulavit, simulque fecit, ut oblectamentum perciperent homines, dum ad famem sedandam alimenta, ad sitim vero potus, assumunt. Illo enim grato aut ingrato, quod ideas perceptas comitatur, trahimur.